

AKROPOLITÁN

A photograph of the courtyard of the New Acropolis in Bratislava. The image shows a central archway leading to a street with a yellow building and a tall cypress tree. The building's facade is light-colored with dark window frames. A statue stands in a niche above the archway. The sky is blue with some clouds.

NA NOVÁ AKROPOLIS
ŠKOLA FILOZOFIE

č. 174

LISTOPAD 2024

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

Elektronický časopis č. 174, listopad 2024

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

FILOZOFIE VČERA A DNES

7

SMYSL ŽIVOTA DLE VIKTORA FRANKLA

10

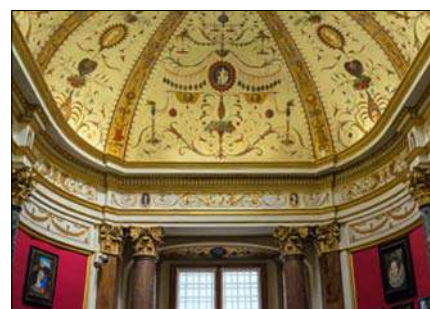
OD ROZMANITOSTI K JEDNOTĚ

12

ACHÁT

14

GALERIE UFFIZI, PERLA FLORENCIE

Dlouholetá mezinárodní prezidentka Nové Akropolis, autorka mnoha filozofických děl, pianistka, jejíž jméno nese Mezinárodní klavírní soutěž „Delia Steinberg Guzmán“, ale také známá filozofka, kdysi řekla, že *Filozofie je hudba pro Duši*:

Stejným způsobem se musíme cvičit v dosažení harmonie, jak sami se sebou, tak i s ostatními. Je to těžké, ale stojí za to to zkusit.

V dnešním shonu není snadné dosáhnout harmonie se sebou samým, a ještě těžší je to s ostatními, ale jak říká profesorka Steinberg, není to nemožné a přináší to klid duši. Učíme se z vlastních chyb, a to jsou nejlepší zkušenosti, které nám v životě mohou být užitečné, protože my jsme odpovědní za své štěstí a naše svědomí je odrazem našeho srdce.

Rozmanitost, různorodost, rozdílnost nebo odlišnost, množství různých typů, tvarů... to všechno slovník cizích slov používá, aby vysvětlil slovo diverzita. Rozdílnost či odlišnost jsou někdy chápány negativně, rozmanitost však poukazuje na bohatství našeho života, společnosti, lidstva, přírody, planety. Harmonie znamená sladit rozmanité prvky, aby přinesly vyrovnanost, a proto nás právě rozmanitost vede k harmonii.

Proč o tom píší? Blíží se Světový den filozofie a filozofii je nutné chápat jako lásku k moudrosti, protože to není jen metr knih v regálu, nejsou to nepochopitelné traktáty, nýbrž způsob života, cesta, po které kráčíme, abychom poznali sami sebe a mohli se zlepšit proto, aby se zlepšil i svět kolem nás.

Jelikož je pro každého člověka láska něčím jiným, nelze lásku jednoznačně nakreslit, nelze lásku popsat vždy stejnými slovy. Láska se musí zažít a potom do konce života žít. Její světlo a teplo se musí udržovat, jako se udržuje oheň, a stejně jako plamen i ona vždy směřuje vzhůru, očišťuje, zahřívá, rozjasňuje. Láska je rozmanitá, touží po sjednocení a moudrost nám toto sjednocení umožňuje dosáhnout.

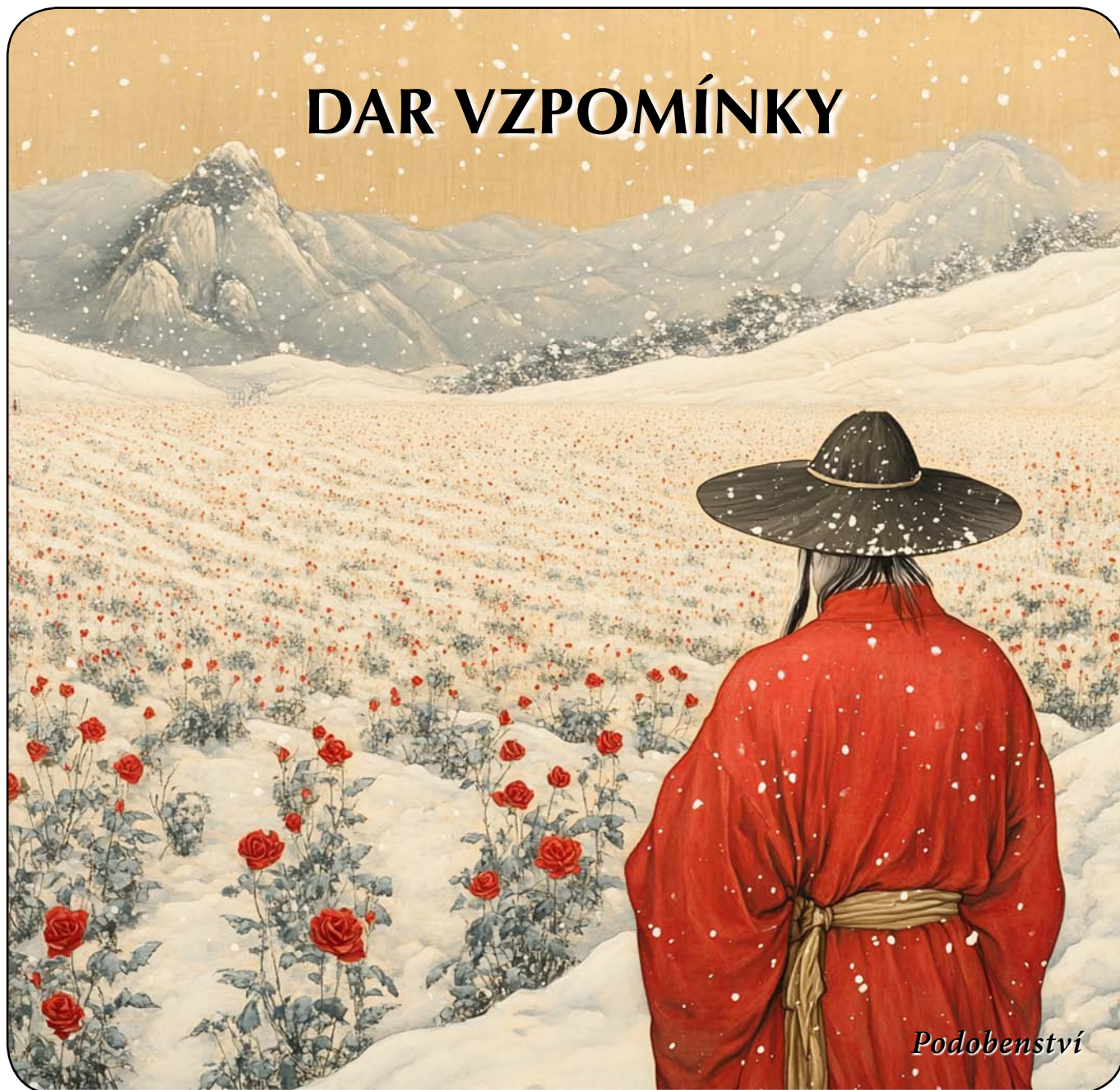
Proto jsme mnoho našich aktivit v listopadu věnovali filozofii jako lásce k moudrosti, jednotě a rozmanitosti, protože chceme dosáhnout jednoty přes rozmanitost. V jednotě je síla, jednota nám přináší pocit bezpečí, protože víme, že nejsme sami ani opuštěni. Rozmanitost nám umožňuje všechno zvládnout, protože každý z nás je dobrý v něčem jiném a společně, jednotní, dokážeme všechno.

Proto je důležité probouzet a udržovat lásku k moudrosti, která v nás probouzí pochopení rozmanitosti, jež nás vede k jednotě: jsme nejrůznější nejen zevnějškem, ale i ve svém nitru, a každý z nás by měl přispívat tomuto lidstvu tím nejlepším, co má. Spojili jsme se, abychom svět učinili lepším, abychom ho zpestřili v jeho kráse svou rozmanitostí.

Když je zataženo, všechno je šedé a beztvaré. Takový by byl život bez naší rozmanitosti. Když svítí slunce, vše kolem nás nabývá pestrých barev a jasných tvarů. Vše vidíme zřetelně. Obraz lidstva je nádhernou mozaikou skládající se z nejrůznějších barev a tvarů. Ať i náš kamínek v tomto obraze jasně svítí láskou k moudrosti.

Slavica Kroča

DAR VZPOMÍNKY

Podobenství

Starý čínský mudrc se procházel po zasněženém poli, když uviděl ženu, jak pláče.

Proč pláčeš? zeptal se jí.

Protože vzpomínám na minulost, na své mládí, na krásu, kterou jsem viděla v zrcadle, lidi, které jsem milovala. Bůh byl ke mně krutý, protože mi dal vzpomínky. Věděl, že si vzpomenu na jaro svého života a..... že budu plakat.

Mudrc se zastavil, zadíval se na zasněžené pole a pozoroval jeden bod. V jistém okamžiku žena přestala plakat.

Co tam vidíš? zeptala se ho.

Pole růží, řekl moudrý muž. Bůh ke mně byl štědrý, protože mi dal vzpomínku. Věděl, že v zimě si vždy budu moci vzpomenout na jaro a radovat se. □

FILOZOFIE VČERA A DNES

Delia Steinberg Guzmán

Filozofie byla často zobrazována jako žena, více či méně vážná, vznešená a krásná, která ve svém okolí vyvolává smíšené pocity přitažlivosti a náročnosti, stesku a odcizení, touhy a odmítání. Na vině patrně není její důstojné vystupování ani její oděv, ale spíše text, který někdy nese ve svých rukou a který mnozí lidé označují za nesrozumitelný nebo zbytečný, za neodpovídající jejich bezprostředním potřebám ani jejich každodennímu životu. Odpovídá toto všechno realitě antické filozofie, nebo jde o deformaci vzniklou dlouhou cestou, kterou její obraz absolvoval v čase?

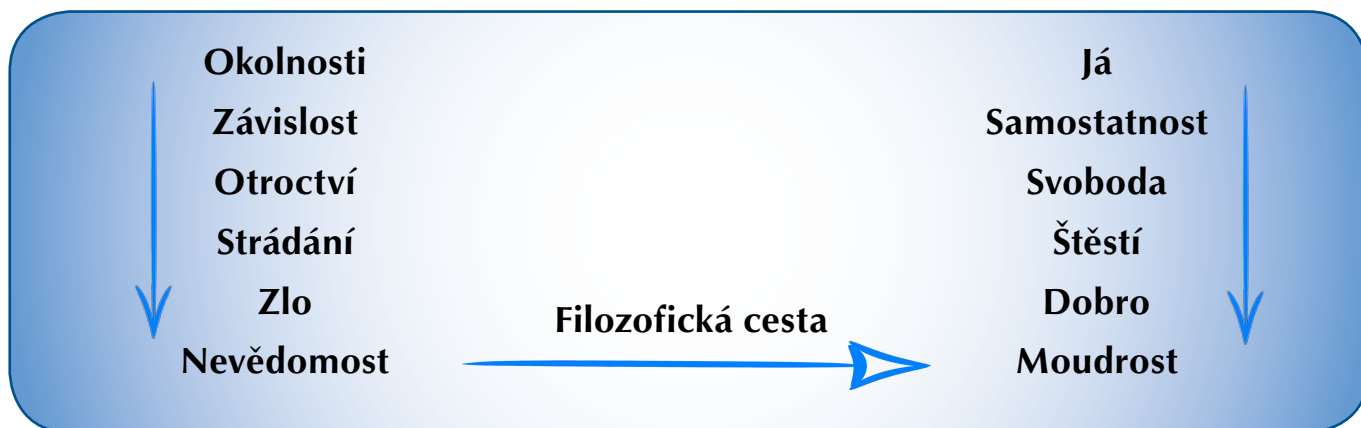
Ptejme se sami sebe: Chtěli bychom být šťastni, zbavení bídy, silní v nesnázích, svobodní a dobří? Chtěli bychom mít plný a dokonalý život, žít „božsky“?

To vše a mnohem více je totiž darem Moudrosti, a Filozofie je Láskou k Moudrosti.

Právě jsme znovu „objevili Ameriku“. Víme, co hledáme, ale otázka zní, zda víme, jak to najít. Protože toužit po tom není těžké, těžké je to najít, a bude to o to těžší, pokud si k tomu nezajistíme prostředky, pokud nebudeme postupovat v souladu se svými nejniternějšími touhami. Nejčastější lidskou absurditou či paradoxem je něco hledat, ale kráčet opačným směrem. Tak se ztrácíme, cítíme se vzdáleni od cíle, dezorientovaní a osamělí.

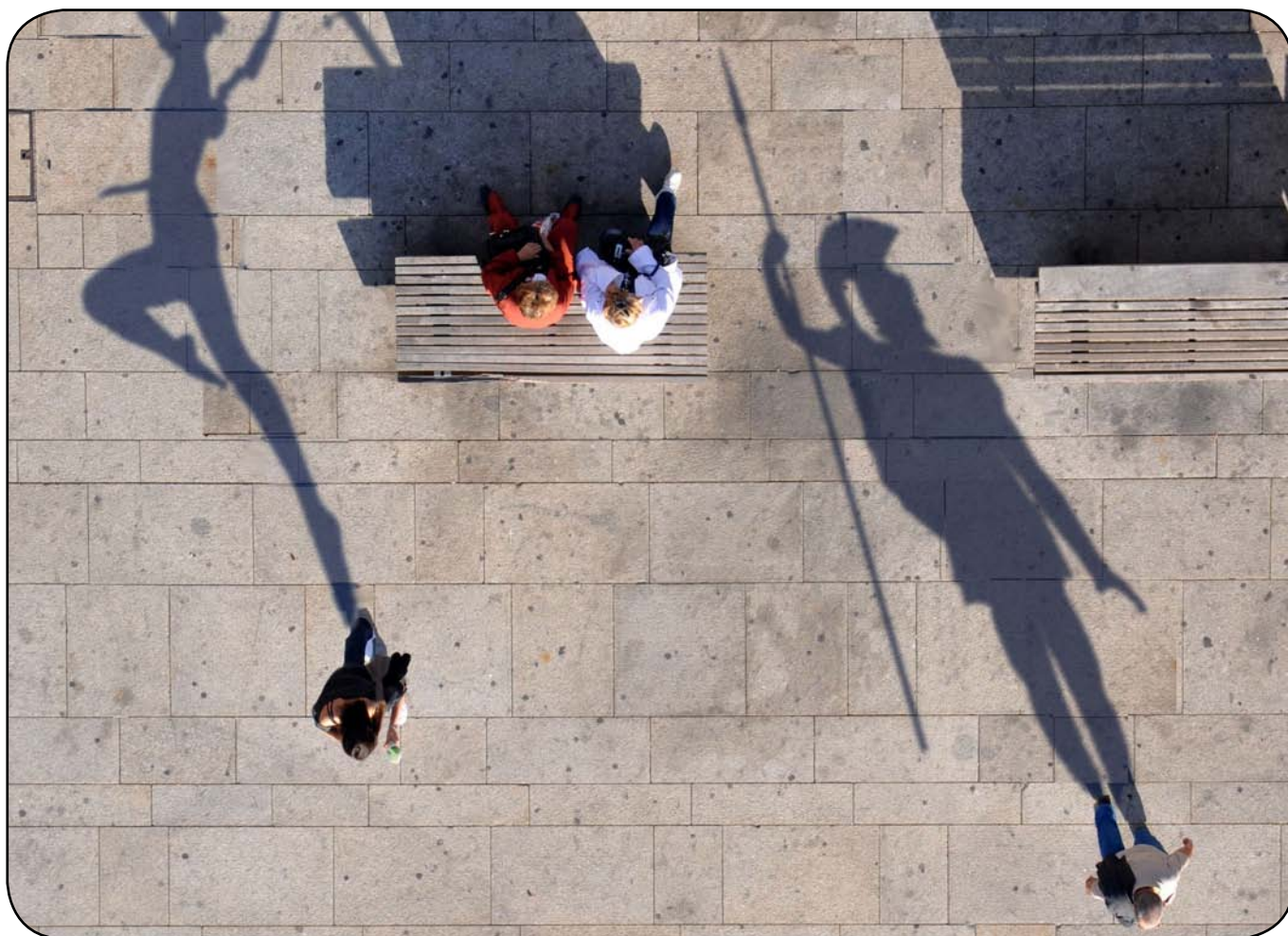
A přitom se sami sebe ptáme: je tato Moudrost či dokonalý a naplněný život něčím mimo nás? Je to něco, co bychom si mohli nějak přisvojit? Ne, to není možné. Nejvznešenější cíl života nemůže záviset na tom vnějším, musí záviset na nás samotných. Pokud bychom přijali fakt, že nemůžeme řídit okolnosti ani ostatní lidi, byli bychom zcela „v rukách“ naší přítelkyně, manžela, rodičů, přátel, institucí, přírodních sil... A svět by nám tedy musel být „ušitý na míru“, ale... tak to není!

Ortega říkával (a mnozí to slyšeli): „Já jsem já a moje okolnosti“. Udělejme si jednoduchý náčrtek:

Filozofie je cesta, která vede od okolností k Já, od nevědomosti k Moudrosti. Není to nástroj, neboť se rodí v lidském srdci, není pro filozofa něčím vnějším, je to Láska (nebo velmi silná touha), která se rodí ve filozofovi, nepřichází k němu odněkud shůry, ani od Platóna, Sokrata nebo Aristotela, oni jsou jen příkladem, někým, kdo nás může povzbudit. Filozofií každého člověka je jeho Láska k dokonalosti života, kterou je Moudrost. Moudrost je v Univerzu, ale rodí se a projevuje se v Mudrci jako vzor, který lze následovat, ale nelze jej na druhého člověka přenést.

Nevědomost jistě vychází ze mě, z mého nedostatku Já, z mého nedostatku Bytí. Jak se tedy přiblížím k Moudrosti? Tak, že se transformuji na cestě Lásky k Moudrosti, tedy na cestě Filozofie. Nástrojem jsem já a měním se tím, že sloužím Lásce, že sloužím Moudrosti. Přiblížit se filozofii znamená přiblížit se svému srdci, svým nehlubším touhám, skutečnému cíli života. Náš problém spočívá především v postoji, ve špatné připravenosti a také ve falešné představě o tom, co je Filozofie. □

A person is sitting on a large tree branch at night. The tree is illuminated with warm, golden lights. In the background, a starry night sky is visible, and a glowing swing hangs from a branch on the right. The overall mood is contemplative and serene.

SMYSL ŽIVOTA DLE VIKTORA FRANKLA

Jana Aksamítová

Kdo se táže po smyslu života, klade otázku špatně. Otázky nám pokládá život a na nás je, abychom na ně odpovídali. Viktor Frankl

Viktor Frankl (1905–1997) byl rakouský neurolog a psychiatr. Vycházel z Freudových a Adlerových teorií o lidské psychě a jejich zákonitostech, ale nakonec dospěl ke svému vlastnímu směru, který nazval *logoterapie*. Název vychází z řeckého slova logos, což v jednom z mnoha významů znamená smysl, a to byla klíčová idea jeho psychotherapeutické metody.

Zásadní pro její rozpracování byl jeho tříletý pobyt v koncentračních táborech během druhé světové války. Tam odhalil, jak nesmírně důležité je mít v životě nějaký smysl a cíl, mít pro co žít, protože v mnoha případech u svých spoluvězňů viděl, jak díky tomuto smyslu dokázali přežít velmi těžké a beznadějně životní podmínky. Často pozoroval, že otázkou přežití nebyla ani tolik fyzická zdatnost, ale spíše vnitřní síla pocházející z existence určitého cíle, pro který stojí za to žít. Sám si udržoval svůj smysl života v tomto tvrdém vězeňském prostředí v představě díla, jež v budoucnu chtěl sepsat. A také dalším vězňům pomáhal jejich smysl života objevit, a takto též celý pobyt v koncentračním táboře přežít.

Franklova logoterapie je méně zaměřena na zkoumání minulosti a nitra pacienta, než psychoanalýza. Naopak využívá jisté síly psychy každého jednotlivce, totiž potřeby pro něco žít, kterou Frankl nazval „vůle ke smyslu“. Tato síla člověka táhne spíše dopředu, do budoucnosti, k jednání. A tak dokáže přemoci různé psychické potíže a vymanit lidskou psychu z mnoha bolestivých stavů.

Ke smyslu života můžeme dle Frankla dospět třemi cestami:

1. Prováděním nějakého činu neboli konkrétním jednáním, které má určitý cíl. Kvůli tomuto cíli jsme schopni hodně věcí zvládnout a v mnoha případech se překonat, což je další zásadní bod logoterapie: sebezpřekračování neboli překonávání svých ohraničení. Pro takové jednání je důležitá jistá svoboda, protože abychom smysl a cíl mohli považovat za náš vlastní, musíme se pro něj rozhodnout, zvolit si ho. Smyslem a cílem našeho jednání mohou být nejrůznější věci. Některé jsou drobné a každodenní, jiné jsou spíše celoživotními sny. Mohou být stejně tak fyzické jako téměř duchovní, ale vždy v nás vůle ke smyslu probudí potenciály a posílí naše duševní schopnosti, stejně jako fyzická práce posiluje svaly.

2. Zakoušením nějaké hodnoty neboli chápáním, cítěním a prožíváním některé ze vznešených a trvalých hodnot, například těch, o nichž mluvil Platon, jako je dobro, krása, pravda a spravedlnost. Jedná se o hodnoty či archetypální ideje, jež ve všech dobách člověka inspirovaly a vedly, a on se k nim upínal jako ke hvězdám na temném nebi, protože mu přinášely jistotu a naději v mnoha těžkých chvílích. Protože právě v takových chvílích se někdy zdá, že věčné hodnoty ve světě a v konkrétním životě neexistují. Ale právě proto, že v sobě mají něco trvalého, mohou člověku přinést smysl života a mohou mu pomoci nalézt ho v mnoha každodenních obtížných situacích. Frankl ve své knize líčí, jak bylo pro vězně v koncentračním táboře neuvěřitelně posilujícím zážitkem například svítání, když zlatorůžové červánky zaplavily oblohu, protože tento dotek krásy v nich probouzel něco krásného a také zapomenutou lidskou důstojnost. Stejně tak když zakoušíme nebo sami děláme něco dobrého či spravedlivého, sami se stáváme lepšími a spravedlivějšími a nacházíme v dobru a spravedlnosti smysl života a našich činů. Frankl jako příklad jedné z těchto hodnot uvádí lásku, vznešený cit, který umožňuje spojení s milovanou bytostí a napomáhá odhalit v ní vznešené úrovně a potenciály, které teprve rozkvetou.

3. Utrpením neboli snášením a prožíváním těžkostí na všech úrovních lidské bytosti, od té fyzické, přes psychickou a duchovní, až po společensko-historické problémy, v nichž jsme také zahrnuti. Často se jedná o situace, jimž se nemůžeme vyhnout, protože je před nás postavil osud. Nebo to jsou důsledky našich činů, které nám přinesly své ne vždy sladké plody. Zde opět Viktor Frankl zdůrazňuje důležitost svobodné volby, především v tom, jaký postoj vůči nepřízni osudu či špatným důsledkům zaujmeme. Vnitřní svoboda umožňuje rozvoj skutečně lidských vlastností, neboť svobodu volby nám nikdo nemůže vzít, ani volbu nikdo nemůže udělat za nás. Tím se Frankl dostal k dalšímu prvku podstatnému pro logoterapii, a tím je odpovědnost za své činy, za své postoje. Utrpení může v člověku probudit odhodlání ho překonat a zachovat si postoj důstojné lidské bytosti, a takto prostřednictvím utrpení objevit smysl života. Frankl popisuje případy některých vězňů, kteří v sobě díky prožitému utrpení dokázali posílit hluboké lidské hodnoty a projevoval je, navzdory tomu, že ve velké většině vězňů tyto podmínky probouzely impulsy spíše nižší, animální a sobecké.

A také s tím Frankl pracoval při praktikování logoterapie, která se tolik nezaměřuje na zkoumání nitra a analýzu jeho pochodů, ale snaží se při hledání smyslu života člověka zaměřit na cíl mimo něj. A tak podporuje nesobecké zaměření na ostatní a svět kolem nás, místo toho, abychom se egoisticky soustředili pouze na sebe a své potíže. Frankl zdůrazňoval, že člověk není bytostí určenou okolím či vnějšími podmínkami, protože má svobodnou volbu, zda si zvolí postoj ušlechtilý a vznešený, nebo se zachová sobecky podle impulsů svých nejnižších úrovní. Volba je prostě na nás. □

KLÍČ K TEOSOFII, HELENA PETROVNA BLAVATSKÁ

Účel této knihy je přesně vyjádřen jejím názvem Klíč k teosofii a vyžaduje pouze několik vysvětlujících slov. Kniha není úplnou a vyčerpávající učebnicí teosofie, ale pouhým klíčem, který otmkne dveře k hlubšímu studiu. Naznačuje široké obrysy náboženství moudrosti a vysvětluje jeho základní principy. Zároveň odpovídá na nejrůznější námitky typického tazatele ze Západu a snaží se prezentovat neznámé koncepty co nejjednodušší formou a co nejjasnějším jazykem. Bylo by přehnané očekávat, že může učinit teosofii srozumitelnou bez jakéhokoli mentálního úsilí čtenáře. Lze však doufat, že přetrvávající nejasnost vyplývá z myšlenek, a nikoli z jazyka, a to spíše z jejich hloubky než zmatečnosti. Pro mentálně lenivého nebo omezeného čtenáře zůstane teosofie i nadále hádankou, jelikož v mentálním a duchovním světě musí každý člověk dosáhnout pokroku svým vlastním úsilím. Spisovatel nemůže myslet za čtenáře a čtenáři by nijak neprospělo, i kdyby takové myšlení v zastoupení bylo možné. Ti, kteří se zajímají o Teosofickou společnost a její práci, již dlouho pociťovali potřebu takového výkladu, a doufám, že poskytne informace tak oproštěné od všech technických podrobností, jak je to jen možné, těm, jejichž pozornost byla probuzena, ale kteří jsou prozatím spíše bezradní než přesvědčení.

Určitá pozornost byla věnována částečnému objasnění toho, co je pravda a co lež ve spiritualistických učeních týkajících se posmrtného života a poukázání na skutečnou podstatu spiritualistických fenoménů. Předchozí podobná vysvětlení vyvolala množství hněvu, jenž se snesl na obětavou hlavu autorky, neboť spiritualisté, jako

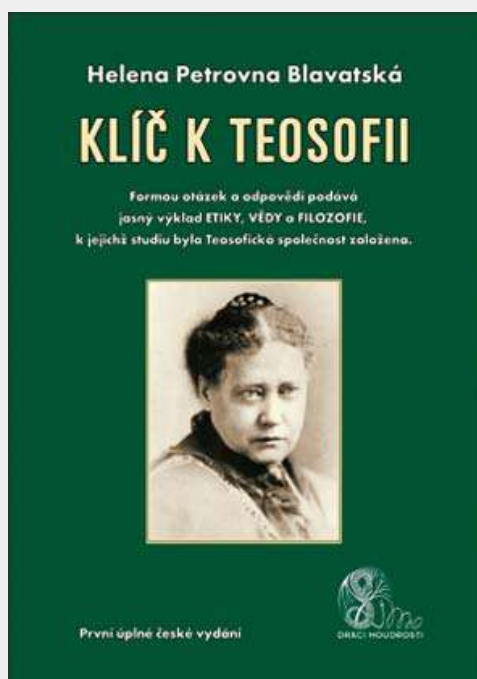
příliš mnoho jiných, upřednostňují spíše víru v to, co je příjemné, než v to, co je pravdivé, a velmi se zlobí na každého, kdo tuto příjemnou falešnou představu boří. Za poslední rok byla teosofie cílem každého otráveného šípů spiritualismu, jako kdyby ti, kteří vlastní polovinu pravdy, cítili k těm, kdo vlastní pravdu celou, více nepřátelství než ti, kteří se nemohou pochlubit ani malým podílem.

Autorka by velmi ráda vyjádřila srdečné díky mnoha teosofům, kteří zaslali své náměty a otázky nebo jinak přispěli ke vzniku této knihy. Ta bude díky jejich pomoci mnohem užitečnější, a to pro ně bude nejlepší odměnou.

TEOSOF: Co je skutečným záměrem moderního vzdělání? Kultivovat a rozvíjet mysl správným směrem? Učit vykořeněné a nešťastné lidi nést odvážně tíhu života (který jim přidělila karma)? Posílit jejich vůli? Vštípit jim lásku k bližnímu a pocit vzájemné provázanosti a bratrství, a tak vychovávat a formovat jejich charakter pro praktický život? Ani jedno z toho. A přesto jsou to nepopíratelné cíle veškerého opravdového vzdělání.

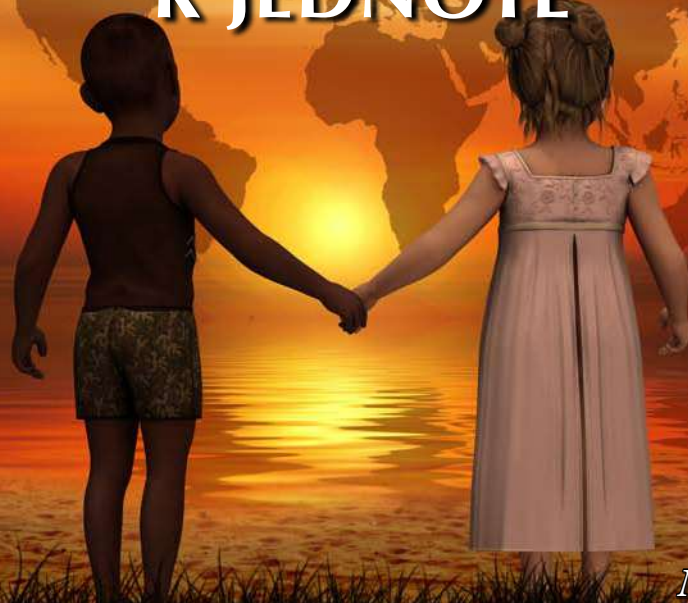
Nikdo to nepopírá. Všichni vaši pedagogové to přiznávají a mluví o tomto tématu vskutku velkolepě. Ale co je praktickým výsledkem jejich působení? Každý mladý muž a chlapec, dokonce i každý příslušník mladší generace učitelů, odpoví: „Cílem moderního vzdělání je udělat zkoušky,“ což je systém, který nevytváří správnou soutěživost, ale produkuje a plodí žárlivost, závist, nenávist mezi mladými lidmi, a tak je připravuje na život zběsilého sobectví a boje za pocty a požitky, místo dobrotivého porozumění.

TAZATEL: Musím přiznat, že máte pravdu.

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

OD ROZMANITOSTI K JEDNOTĚ

Miroslav Huryta

Rozmanitost ve společnosti i v přírodě, která vytváří funkční a fungující jednotu, je v posledních letech fenoménem, o kterém se často mluví či píše, ale ne vždy s rozvahou a pochopením. Přestože je rozmanitost přirozená a nutná pro přírodní ekosystémy i lidskou společnost, protože bez ní nemohou správným způsobem fungovat a přetrvat v čase, je nezbytné si ujasnit její smysl a cíl. Chceme-li pochopit rozmanitost a její projev ve společnosti lidí, neuškodí se podívat, jak fungují přírodní společenstva okolo nás.

V tom nejjednodušším pojetí můžeme hovořit o společenstvech přirozených a umělých, jejichž život je ovlivňován různými faktory. Přirozená společenstva vznikají a rozvíjejí se pod vlivem přirozených faktorů, které na ně působí, což jsou především půdní, hydrologické a klimatické podmínky a propojenost či izolovanost od jiných ekosystémů. Na tomto základě se v čase formuje společenstvo nejrůznějších organismů, od těch mikroskopických až po velká zvířata a stromy. Všechny složky tohoto společenství jsou na sobě v nějaké míře závislé, navzájem se využívají a doplňují. Takto bohatý systém je schopen v čase kompenzovat různé odchylky od běžného stavu, například změny srážek, teplot, epidemie chorob a škůdců. Jeho síla je ve schopnosti udržovat dynamickou rovnováhu, kdy při oslabení některých složek vlivem měnících se podmínek zesílí jiné a naopak, aniž by za normálních okolností došlo k úplnému rozpadu systému.

Pokud z nějakého důvodu dojde k významnému omezení či zmizení byť i jen jedné z těchto složek, může to pro celý systém mít vážné důsledky, které mohou vést i k jeho zhroucení a postupnému vzniku nového systému schopného existovat v nové dynamické rovnováze. Bez zásadních vnějších zásahů jsou přirozená společenstva velmi stabilní v čase, jsou dynamická a mají složitou vnitřní strukturu a mnoho mikrospolečenstev, která jsou unikátní a zároveň přirozenou součástí celku (les, louka, mokřad, jezero, skalní útvar...). Jednotlivé složky v čase rostou či se zmenšují tak, jak se celek přizpůsobuje měnícím se podmínkám.

Zároveň jsou tyto systémy vždy v nějaké míře geograficky vymezené a oddělené od jiných, se kterými se sice někdy na okrajích prolínají, ale není možné je jednoduše mísit bez rizika jejich rozvratu a hledání nové stability, která může znamenat vymizení mnoha stávajících druhů. Umělá společenstva, jako jsou například zahrady či parky, jsou ze své podstaty velmi nestabilní a bez neustále vynakládané energie na

zajištění jejich podoby se velmi rychle přes různé stupně vývoje mění na ekosystémy přirozené. Díky této zvnějšku udržované stabilitě je možné je vytvářet i z prvků, které jsou v daném prostředí nepřírodní či dokonce nebezpečné. Proto v těchto systémech mohou být a jsou i druhy, které samy nepřezijí, či takové, které se svou životaschopností a cizorodostí mohou invazivně šířit do prostředí a ničit stávající přirozená společenstva (takzvané invazní druhy).

Z fungování přírodních systémů včetně těch, jejichž součástí jsou lidé (například horské louky vzniklé pasením dobytka), můžeme odvodit paralely pro lidskou společnost. Ze zkoumání přírody jednoznačně vyplývá, že rozmanitost je pro dlouhodobě stabilní fungování společenstva zásadní, avšak má své zákonitosti a omezení, aby tato rozmanitost byla životaschopná a zároveň vytvářela nad touto mnohostí funkční jednotu.

Fungující společnost tedy vzniká jako lokálně vymezená, i když tím nejsou nutně narušeny vazby na okolí (mokřad sousedí s loukou, lesem) a vzájemné působení. Tyto společnosti mohou a také obvykle jsou součástí nadřazeného systému, jehož jednotlivé složky na sebe často intenzivně působí, ovlivňují se či se vzájemně v čase posouvají a prolínají. V tomto případě bychom mohli mluvit o civilizačním okruhu, kde za normálních okolností kontakt, a to dokonce i válečný, neznamená obvykle totální destrukci systému. Jiná situace může nastat, pokud se začnou šířit druhy z jiných funkčních ekosystémů do prostředí, které jim není vlastní, přestože podmínky k životu zde jsou vyhovující.

V případě přírody můžeme hovořit o invazních druzích rostlin a živočichů, které v nových podmínkách, jež na ně nejsou přizpůsobeny, mohou způsobit závažnou destrukci a někdy i zhroucení původních společenstev. Podobné je to i v lidské společnosti. Je možné a zároveň všeobecně přínosné stýkat se s jinými civilizačními a kulturními okruhy, inspirovat se jimi a asimilovat to užitečné.

Avšak zároveň je nutná opatrnost, protože nekontrolované šíření prvků v daném prostředí cizorodých může snadno způsobit rozklad celého systému. To, co je přirozenou a funkční součástí svého vlastního společenství, se při přenesení do jiných podmínek může stát – beze změny svých vlastností – destrukčním činitelem, pokud není celý proces řízen a usměrňován, tedy pokud není tlak na změnu některých charakteristik příchozích a jejich přizpůsobení, což může být méně humánní než jejich nepřijetí. Je zřejmé, že pokud tento tlak není uplatňován, může snadno dojít k rozkladu stávající společnosti.

Obecně tedy platí, že člověk jako významný činitel ovlivňující svůj vlastní svět i ten, který se nachází okolo něho, by měl být velmi rozvážný v tom, jak zasahuje do prostředí, ve kterém žije. To platí o přírodě našeho okolí, prostředí našich polí, zahrad i parků, ale i samotného společenství lidí, protože i zde je rozmanitost důležitá, avšak tato rozmanitost v konkrétním místě nikdy nemůže být absolutní. □

ACHÁT

Jiří Kunc

Pohlížej na člověka jako na důl oplývající drahokamy nedozírné hodnoty. Bahá'ú'lláh

Neopakovatelný, úchvatný, pestrobarevný. Slovy nelze zcela vyjádřit, co vnímáme při pohledu na tento drahý skvost. Achát je dnes využíván hlavně ve šperkařství, má ale svá uplatnění i v oblastech chemického průmyslu. Jeho význam a symbolismus je tu spolu s námi od dávnověku po současnost.

Historie tohoto zajímavého kamene sahá až do starověku. Na jihu Sicílie se nacházelo naleziště u řeky Achaetes (nyní Dirillo), díky níž dostal své jméno. Vědecký pohled nám odkrývá, že tento minerál je ve skutečnosti směsí proužků křemene, chalcedonu a opálu. Achát nám odhaluje tajemství své krásy v podobě dutiny uprostřed, která bývá vyplněna krystaly ametystu, kalcitu či zeolitů. Charakteristické pro ně jsou nepravidelné vzory či pásy v různých směrech a mohou se pyšnit širokou škálou odstínů mnoha barev. Některé druhy se dají dobarvit i uměle, což se dařilo již ve starém Řecku a Římě. V současnosti rozlišujeme více než deset základních typů. Těží se v USA, Brazílii, Maroku, Indii, České republice i Africe. Výskyt u nás je velmi hojný a objevuje se snad v každé větší horské oblasti. Počátky zpracování jsou datovány už do časů Karla IV.

V období neolitu ho lidé používali jako amulet, ale také, po jeho rozdrčení, jako přípravek proti otravě. Římané z něj vyráběli šperky a prostředky medicíny. Mezi účinky achátu patřilo předcházení střevním potížím, povzbuzování trávení. Přičítala se mu schopnost léčit žaludek, oči, dělohu a kožní problémy. Ve středověku byl nošen jako talisman prodlužující život, přitahující bohatství, dobré přátele a zvyšující životní energii.

Velkého využití se mu dostalo v alchymii a přírodní magii. Je vázán k planetě Merkur a bohu Asklepiovi. Náleží elementu ohně a je spojován s první čakrou a silami odvahy, ochrany, léčení, láskou nebo zahradničením. Rovněž slouží k posílení tělesné energie, napomáhá uvádět do souladu prvky jin a jang, posiluje schopnost soustředění a duševní rovnováhu. Jakožto kámen nezřídka užívaný v kouzlech lásky se achát nosí také k zahánění nepřejících myšlenek a pro zbavení se zášti. Na Středním východě byly acháty populárními talismany k zajištění zdravé krve. Ve Velké Británii se nosily k ochraně před kožními nemocemi. V Asii jimi věštec předpovídal budoucí vývoj a trendy.

V astrologii se každé znamení zvěrokruhu vztahuje k určitým charakteristikám a energiím, a ty jsou spřízněny s jednotlivými nerosty, v našem případě s achátem. Uvádí se, že je obecně nejvhodnější pro Blížence,

kde se nejvíce pojí se stabilitou, podporuje jejich komunikativní povahu a pomáhá zvládat různorodost myšlenek; a také pro Panny, kde se stává jejich nástrojem pro dosažení rovnováhy a harmonie ve všem, co podnikají. Ani ostatní znamenají zvěrokruhu nepřicházejí zkrátka. V pestré a bohaté paletě si každý vybere dle svých potřeb. Velký vliv má na Berany, posiluje jejich odvalu čelit novým výzvám a podporuje rozhodnost. Býkům dodává achát klid a stabilitu, pevnost jejich postavení. Pro Raka znamená ochranu a citovou rovnováhu, u Lva je to symbol síly a sebevědomí, přičemž mu pomáhá vyzařovat světlo a vitalitu. Silné působení má mít také na Váhy, které ho využijí k dosahování harmonie, rovnováhy a spravedlivého hodnocení situací. Štírům může pomoci proniknout pod povrch a odhalovat skryté výzvy a hluboké pravdy. Střelce potěší podpora optimismu. Kozoroha zase příznivý vliv na dosahování dlouhodobých cílů. Achát může podporovat Vodnářovu kreativitu a vyjádření jeho jedinečné individuality. U Ryb je symbolem spojení s intuicí a zajištění emocionální pohody. Všem znamením zvěrokruhu má poskytovat harmonii a stabilitu.

Achát se umísťuje do rohů proti vchodu do bytu a do květináčů. Nosí se na krku nebo se přikládá na problémová místa. Čistí se elementem vody, ideálně pod tekoucí vodou a nabíjí se paprsky zapadajícího slunce.

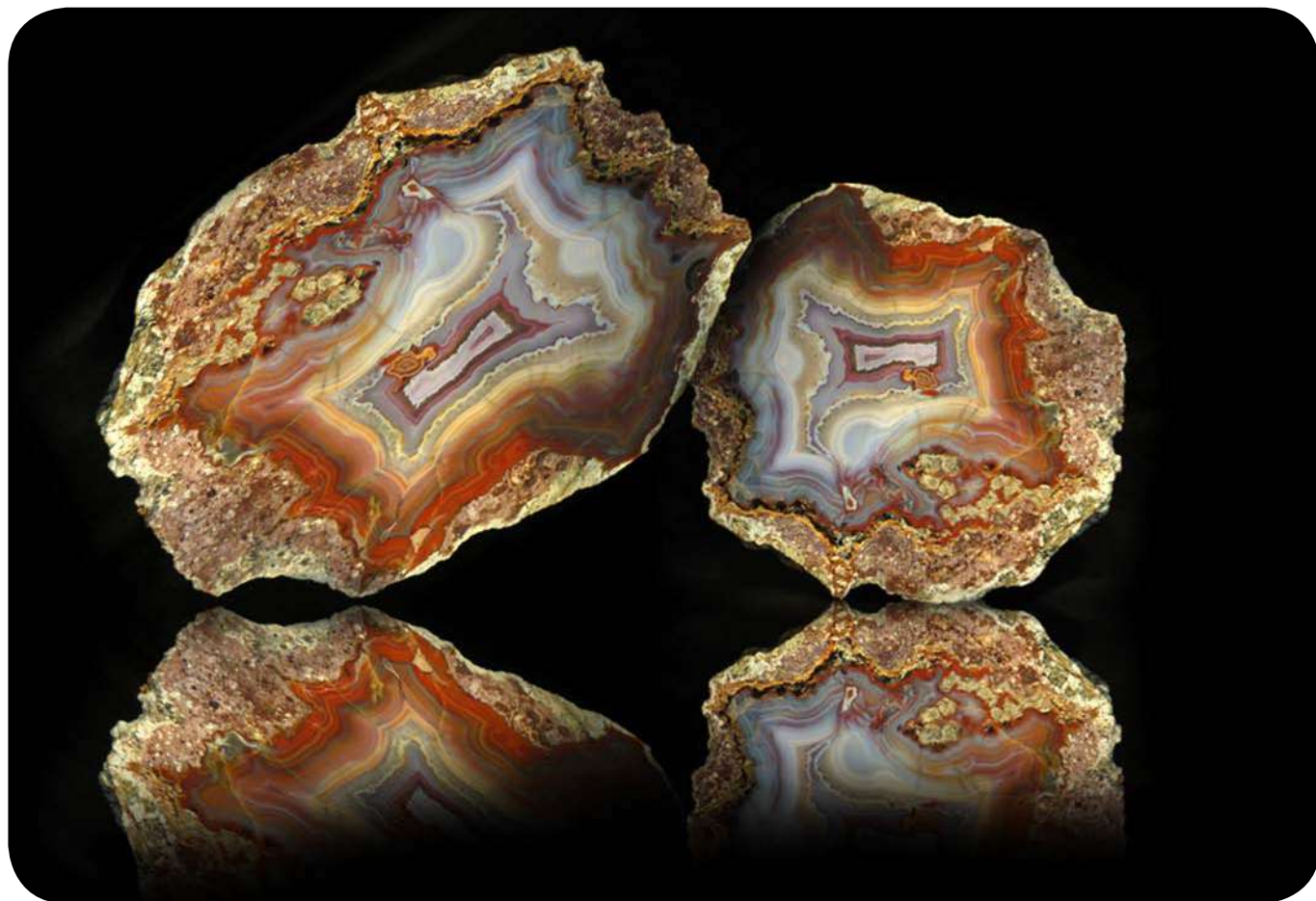
Krása, jedinečnost a ušlechtilost nerostů je výsledkem tvrdých podmínek při jejich vzniku, inteligentního uspořádání a umění přírody. Pokud takovými slovy nazýváme jinak pevné hroudy země, je to právě pro jejich získané vlastnosti, nevšednost a to, jak na nás působí. Pro člověka není lepšího příkladu, neboť nám ukazuje, že cesta úsilí je korunována úspěchem, přitažlivost je vyjádřením entuziazmu a vnější harmonie je odrazem té vnitřní. I my můžeme narůst do pevnosti, osobitosti a velkorysosti, z níž dokážeme čerpat a být oporou sobě i druhým. □

Z použité literatury:

Hall, J.: Kameny od A do Z. Metafora, Praha 2006

Cunningham, S.: Magie drahých kamenů a krystalů. Fontána, Olomouc 2002

Hrbek, A.: Naše šťastné kameny. Poznání, Olomouc 2022

GALERIE UFFIZI, PERLA FLORENCIE

Petra Pavlíčková

Objevování Itálie by nebylo úplné bez návštěvy jedinečné Florencie a objevování Florencie by nebylo úplné bez návštěvy neobyčejné galerie Uffizi. Jde o páté nejnavštěvovanější muzeum umění s přibližně pěti miliony návštěvníků ročně. Rozsáhlá sbírka zahrnuje více než 177 tisíc kreseb a grafik, osmnáct set obrazů a tři sta soch. Jsou to převážně artefakty nashromážděné v průběhu tří a půl století vlády Medicejských ve Florencii. Svědčí o jejich neopakovatelné roli milovníků umění a mecenášů. Galerie nabízí celou Florencii jako na dlani: její historii, její osobnosti, její architekturu. Je dokonalou učebnicí tohoto města lilií; je však nezbytné umět v jejích uměleckých dílech výjimečné hodnoty číst.

Stavba paláce

Palác, v němž galerie sídlí, byl postaven a zpočátku i sloužil jako sídlo právních a správních kanceláří města a jako státní archiv velkovévodství. Budova proto byla nejprve pojmenována Magistrature, tedy budova magistrátů. Později začala být nazývána Uffizi neboli kanceláře. Tento architektonický skvost se postupně stal neodmyslitelnou součástí Florencie. Stavbou pověřil první toskánský velkovévoda Cosimo I. Medicejský slavného italského architekta, dvorního malíře Medicejských a životopisce florentských umělců Giorgia Vasariho. Když Vasari v roce 1574 zemřel, projekt, jehož stavba se protáhla na mnoho let, nebyl dosud dokončen. Podle původních nákresů palác dokončili dva další italské architekti, Alfonso Parigi starší a Bernardo Buontalenti.

Dvouraktová budova umístěná v sousedství Palazzo Vecchio byla navržena ve tvaru písmene U s úzkým nádvořím, které se na kratší straně otevírá směrem k nábřeží řeky Arno. Vnitřní fasáda je rytmicky členěna sloupy, pilíři a výklenky, do nichž byly v průběhu devatenáctého století umístěny portréty významných mužů Florencie a Toskánska. Najdeme zde sochu Leonarda da Vinci, Michelangela, Giotta, Machiavelliho a dalších mimořádných osobností.

Antická sbírka

Galerie Uffizi je známá především díky své rozsáhlé sbírce renesančního umění. Její významnou část však tvoří i antická díla. Nejstarší artefakty byly shromážděny pod impulzem zakladatelů rodu Medici

v době, kdy budova galerie ještě neexistovala. Medicejové vystavovali díla starověkých sochařů objevená na území Itálie v době, kdy byla archeologie ještě v plenkách, ve svých palácích a zahradách. Díky velkému bohatství i vlivu postupem času získali mnoho cenných děl, která se později stala základem rozsáhlé sbírky. Jako projev úcty těmto iniciátorům rozkvětu Florencie a jejího umění jsou v chodbách galerie umístěny renesanční portréty všech významných vládců z rodu Medici.

Antická sbírka zahrnuje mnoho mimořádných soch. Jedním z nejcennějších exponátů je bezesporu Medicejská Venuše, mramorová socha bohyně lásky a krásy z prvního století př. n. l. objevená v Římě. Sochařské umění antiky rovněž reprezentuje bohatá kolekce portrétních bust římských císařů, filozofů a dalších významných osobností. Tato díla však nebyla určena pouze k vystavení a obdivu. Sloužila především jako zdroj inspirace pro renesanční umělce, kteří na nich mohli pozorovat a obdivovat techniku a estetiku jejich řeckých a římských předchůdců. Umělci jako Michelangelo, Leonardo da Vinci či Botticelli mohli díla studovat, což jim umožnilo vložit antické ideály harmonie a estetiky do renesančního stylu malby i sochařství. Medicejská antická sbírka tak měla prostřednictvím umělců nemalý vliv na rozvoj renesančního umění ve Florencii, v Itálii a později i v celé Evropě.

Z kanceláří galerií

Palác nebyl projektován se záměrem umístit v interiéru umělecká díla nebo tak, aby se stal velkolepým muzeem, jakým je dnes. Přejechod od úřadů k muzeu začal pozvolna a nenápadně, když se nový velkovévoda Francesco I. Medici, syn Cosima I., rozhodl horní patro východního křídla budovy koncipovat jako soukromou galerii. Chodby paláce zdobila rodinná sbírka soch, uměleckých předmětů a vzácných artefaktů. Byly zde vystaveny obrazy, sochy, šperky, vědecké přístroje i zbraně. Tímto rozhodnutím zajistil budoucí galerii Uffizi vzácné prvenství: stala se prvním uměleckým muzeem v Evropě. Francesco byl vášnivým sběratelem umění a milovníkem alchymie. Na významné místo v paláci nechal umístit v té době ve šlechtických kruzích velmi populární kabinet kuriozit nazývaný Tribuna.

Tribuna byla na popud Francesca realizována v letech 1581–1583 architektem Bernardem Buontalenti „pro uložení klenotů a ozdob velkovévody“. V souladu s dobovým pojetím muzea zde nebyla vystavena pouze klasická umělecká díla, ale také neobvyklé přírodniny včetně drahých kamenů. Místnost je osmiboká, protože dle křesťanské tradice je osmička spojnicí mezi nebem a zemí, a přibližuje tak člověka k nebi. Aby žádný návštěvník nezůstal na pochybách, že jsou zde prezentovány skutečné skvosty z medicéjských sbírek, výzdoba místnosti samotná připomíná truhlu s pokladem.

Je symbolicky pojata jako univerzum ovládané čtyřmi živly. Zemi představovala podlaha vykládaná do podoby nádherného květu z alabastru dovezeného ze severní Afriky a dvěma druhy porfyru z Turecka a Egypta. Pro dotvoření celkového dojmu namaloval Jacopo Ligozzi po obvodu místnosti u paty stěn rostliny a zvířata. Vodu reprezentovalo neuvěřitelných 5780 perel vylovených z Indického oceánu, zasazených do podkladu natřeného šarlatovým lakem po obvodu celé kupole. Vzduch symbolizovala věžovitá lucerna otevřená povětrnostním vlivům a oheň znázorňovaly drahé červené samety se zlatými třásněmi.

Odkaz rodu Medici

Příslušníci rodu Medici, kteří následovali po Francescovi, na sběratelskou a výstavní tradici navázali a využili důstojné prostředí paláce k vystavení dalších děl z postupně se rozrůstající rodinné sbírky. Krátce před svou smrtí v roce 1743 zajistila poslední členka rodu, Anna Maria Luisa Medici, podepsáním dokumentu „rodinná smlouva“, aby všechny umělecké sbírky rodu Medici zůstaly i v budoucnu majetkem státu. Smlouvou bylo stanoveno, že budou sloužit veřejnosti a nesmí být přemístěny mimo území Florencie. Díky tomuto velkorysému odkazu se galerie Uffizi natrvalo stala výjimečným kulturním pokladem celé Itálie. Pro veřejnost byla oficiálně otevřena v roce 1765 a řadí se tak mezi nejdéle fungující muzejní instituce na světě.

Dnes expozice a výstavy *Gallerie degli Uffizi* nabízí milovníkům krásy výtvarnou tvorbu od antiky až po romantismus devatenáctého století. A tak se to, co bylo kdysi zamýšleno jako administrativní centrum, postupně transformovalo v jeden z nejvýznamnějších chrámů umění, který dnes přitahuje miliony návštěvníků z celého světa. Je nejen symbolem renesančního umění, ale také jedinečným odkazem rodu Medici, jedné z nejvlivnějších italských rodin. Medicejové vládli Toskánsku přibližně tři a půl století a všichni se až na několik výjimek hluboce zajímali o filozofii, vědy, umění či hudbu. Oplývali sběratelskou vášní a podporovali umění a humanismus. Jen stěží bychom v Evropě hledali další tak mimořádný rod. □

Cosimo I de' Medici, Agnolo Bronzino

Francesco I de' Medici, Scipione Pulzone

PROGRAM AKTIVIT

LISTOPAD 2024

AKCE KE SVĚTOVÉMU DNI FILOZOFIE

K JEDNOTĚ PŘES ROZMANITOST

Přednáška a filozofický dialog

JEDNOTOU K VÍTĚZSTVÍ

Kulatý stůl

PŘIJMOUT NAŠE ODLIŠNOSTI,

PŘIJMOUT SEBE SAMA

Přednáška s hudebními ukázkami

FILOZOFICKÁ CVIČENÍ

PRO ROZVOJ OSOBNOSTI

Workshop

FILOZOFOVÉ V ULICÍCH PRAHY

Procházka s překvapením

MATRIX - PLATONOVA JESKYNĚ

Divadelní představení

PLATON V MODERNÍM SVĚTĚ? PROČ NE!

Filozofický večer

PŘEDNÁŠKY NA YOUTUBE

K JEDNOTĚ PŘES ROZMANITOST

On-line přednáška

Čtvrtek, 21. listopadu 2024 19 hodin

SLEDUJTE NÁS

[@NovaAkropolis](https://www.youtube.com/@NovaAkropolis)

[Nova.Akropolis.Ceska.republika](https://www.facebook.com/Nova.Akropolis.Ceska.republika)

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života.

Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

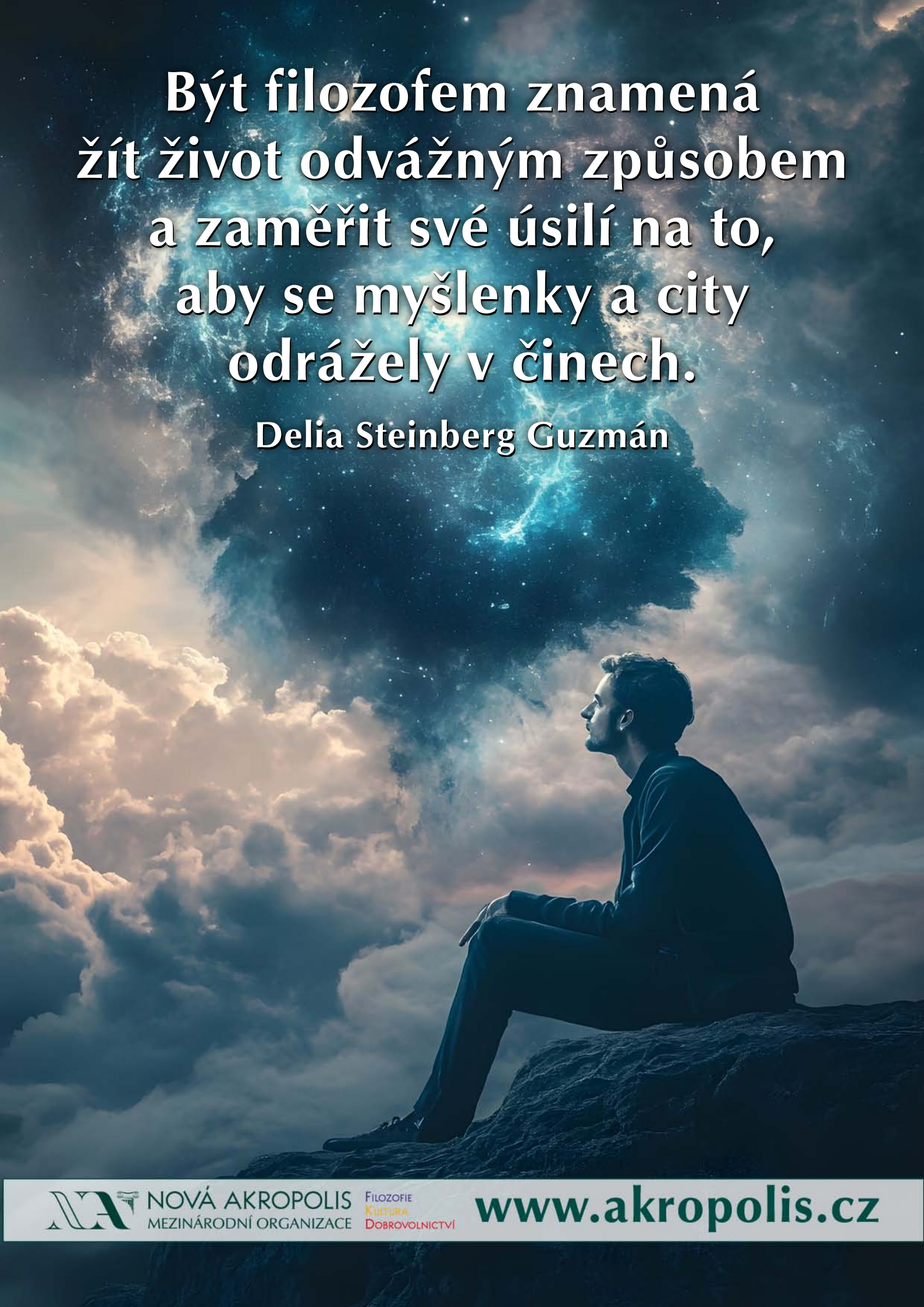
POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

A man in a dark jacket and pants is sitting on a dark, rocky ledge, looking up towards a vast, starry sky. The sky is filled with a large, glowing blue and white nebula, and scattered stars. The lighting is dramatic, with the nebula providing a bright, ethereal glow against the dark background of space. The man's silhouette is dark against the lighter sky.

**Být filozofem znamená
žít život odvážným způsobem
a zaměřit své úsilí na to,
aby se myšlenky a city
odrážely v činech.**

Delia Steinberg Guzmán

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILOZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

www.akropolis.cz